СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 73. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 30. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 73. Jersey City, N. J., Monday, March 30, 1931. THREE CENTS.

ХИБИ КАПІТАЛІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Деніел Вилард, президент залізниці Болтимор-Огайо, виголосив з нагоди 50-літньої річниці „Гвартон Скул оф Файненс енд Комерс" промову, в якій скритикував капіталізм. Він піднїс, що не можна назвати здоровою систему, яка допускає до того, щоби було яких 6,000,000 людей без роботи і щоб вони бідували в найбогатшій країні світа, яка може дати можність добре жити далеко більшому населенню, і то на сотки літ.

Вилард каже далі, що ціла біда лежить у тім, що всі інші системи, які розвязують це лихо, є ще гірші від капіталістичної. Тому треба добре виступідювати помилки капіталістичної системи і їх направити.

ЗАЧИНАЮТЬ ЧИСТКУ ВІД РЕПУБЛИКАНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Тамані Гол розпочала чистку в будівельнім департаменті, в якім виказано наразі найбільші надужиття. І цікаве те, що першим, якого усунено, є републиканець Родин С. Бестрес, бувший головний інспектор „Менгетен Бюро оф Билдинг". Бестросови доказують хабарництво.

РЕПУБЛИКАНЦІ РЕОРҐАНІЗУЮТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа републиканських сенаторів радила над тим, щоби перевести реорґанізацію партії й створити сильний, авторитативний бльок, який стояв би солідно за поновну кандидатуру Гувера на президента. Ота ґрупа є проти дальшої кандидатури Куртіса на заступника президента.

ПОЛЕКШІ ПРИ КОНТРОЛІ БАҐАЖУ.

ВАШИНҐТОН. Цловий комішенер Ібл подає, що цлові інспектори дістали нові інструкції в справі ревізії баґажу корабельних пасажирів. Ходить о те, щоби та ревізія не тревала задовго. Для подорожних будуть видані спеціяльні поучення, в котрих будуть нові точні вияснення, які річи треба зголошувати до оплати.

ЕЛІНОР СМИТ УЙШЛА СМЕРТИ.

НЮ ЙОРК. — Елінор Смит, відома летунка, хотіла здобути рекорд жіночого летунства щодо висоти, який відобрала їй летунка Мисс Рут Николс.

Мисс Смит піднялася вже на 2,000 стіп високо, як розбилася їй посуда, в якій був кисень. Не маючи достаточного віддиху, вона почала тратити притомність. Потім вона її відзискала, як злетіла нижче. Та при злеті на землю не могла вже вдержати цілковиті контролі і літак зарив передом у землю й розбився. Але, на щастя, Мисс Смит вийшла ціла.

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ І МАНҐАН.

БОЛТИМОР. — Д-р Елмер Мек Колом, професор Джан Гопкинс університету, відомий знавець гиґієни, мав виклад про вплив манґану як поживного складника на материнську любов. Виклад відбувся перед лікарями, котрі зїхалися на сесію „Америкен Каледж оф Фізишенс".

Проф. Колом твердив, що він переводив досліди на щурах, яким давав поживу, цілком вільну від складників манґану. Виявилося по 100 днях такого відживлювання, що матері цілком не дбали за своїх малих і ті гинули. А по якімсь часі матері перестали взагалі родити. Коли долучено до них самців, котрі діставали їжу з манґаном, тоді самиці почали знову родити, але за малих далі не дбали і вони погинули.

З того виходило би, що брак манґану в поживі забиває материнські почування. Проф. Колом каже, що з того ще годі витягати як найдальше йдучі висновки і приноровлювати це до людей. Але треба робити на тім полі дальші досліди.

НОВІ ПОЧЕСТИ ДЛЯ БИРДА.

ВАШИНҐТОН. — Смитсонський інститут надав Ришардови Е. Бирдови, досліднику бігунів, медалю Ленглея, себто найвище відзначення, за його наукові досліди.

При тій самій нагоді наділено Бирда другим великим відзначенням: зроблено його командантом Почесного Леґіону. Досі мав він відзначення офіцира Леґіону. Є це теж найвище відзначення, яке може дати Франція.

Бирда схарактеризовано як найбільшого вченого на полі авіяції. Притім піднесено, що він своїми доходами зі споминів про подорож до полудневого бігуна й публичними викладами покрив усі довги, які були злучені з виправою до бігуна, а також тримав своїх людей по повороті так довго при собі на удержанню, поки не знайшов їм роботи.

ПОКАРАЛИ ЧЕМБЕРЛЕЙНА.

ВАШИНҐТОН. — Кларенс Д. Чемберлейн, летун, котрий перший перевіз пасажира через Атлантійський океан, зістав покараний $50 за те, що літав тиждень без лайсенсу.

СУД ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

ГАВАНА. — Найвищий суд узнав рішення президента Мачади, яким він припинив видавництво часопису „Е Мундо", неконституційним.

ВИКЛАДИ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ У ФРАНЦІЇ.

По великих містах Франції виголосив проф. Рене Мартель дуже прихильні для Українців виклади. Всюди французька публика стрічала з великим заінтересованням та симпатією відомости про українське питання. В політичнім рефераті, що його виголосив визначний редактор „Таймсу", П. Авгур, в „Еколь де ля Пе" в справі Польщі, бесідник, мимо великих симпатій до Польщі, незвичайно гарно й рішучо станув в обороні українського народу.

Українська справа щораз частїше гомонить у французькому політичному світі й що найважніше: давне упередження до нас не має сьогодня поважнішого значіння.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС В АМСТЕРДАМІ.

В Амстердамі відбувся недавно цікавий процес потомків великого Рембранта. Тому 260 років амстердамський суд проголосив банкротство того великого маляра. Тепер його потомки від першої жінки внесли до суду просьбу, щоби суд ухилив несправедливий присуд зперед 260 років. Відбулася цікава розправа над внеском нащадків Рембранта, яка скінчилася тим, що суд присуду не ухилив і заявив, що Рембрант був таки банкротом.

ҐАЗИ У БЕЛЬҐІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

На засіданні бельгійського парляменту опозиційні посли почали обструкцію за посередництвом вонючих ґазів. Біля 30 послів дізнали легких обявів затроєння. Власти ведуть у цій справі слідство.

ЗГОРІВ ДІМ ТРОЦЬКОГО.

З Константинополя сповіщають, що у Прінціпо згоріла вілля, де мешкав Троцький. Троцький з родиною вратувався. Внутрішнє урядження віллі згоріло зовсім. Згоріла бібліотека Троцького, а в ній багато вартісних книжок і рукописів. Згоріли теж монографії про визначних сучасних політиків та рукописи до книжки про Леніна та червону армію. Вратувалася тільки переписка Леніна з Троцьким.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ УРЯД ПІД ДОБРОМИЛЕМ.

На будинок почтового уряду в Старяві, пов. Добромиль, в якому мешкала самітна урядничка Буяківна, напали в ночі з 28. лютого на 1. березня бандити в надії, що знайдуть там більшу суму грошей. Бандити припустили штурм до будинку, стріляючи до нього з кількох сторін, на що збуджена зі сну Буяківна відповіла теж стрілами з револьвера крізь вікно. Бандити, почувши стріли з середини, стали втікати, а що їм заступив дорогу сільський варівник Телеш, то вони його застрілили. Поліція розпочала енергійне слідство.

ЕПІДЕМІЯ САМОГУБСТВ У ЯПОНІЇ.

З Токіо сповіщають, що в Японії ширится від довшого часу епідемія самогубств. Причиною, як кажуть, є велика матеріяльна скрута. Протягом 1930 р. нотували в Токіо 6 самогубств денно. В р. 1930 у Токіо відобрало собі життя 1,700 осіб.

ЧУЖИНЕЦЬ ПРО УКРАЇНУ.

В січневій книжці французького літературно-наукового двотижневика вміщений опис подорожі по Бесарабії Лукіяна Роміє. Він, дивлячися з Бендер на той бік Дністра, так пише:

„Бідна Україна! Думаю про Французів, учителів і місіонарів, що жили колись у Києві. Коли ви запитаєте когонебудь з них, кожний завсіди відповість сам: „Я залишив своє серце на Україні"...

„Україна це країна добробуту, лагідности й якогось глибокого чару. Її ніхто не покинув без жалю. Були випадки, що втікачі, які перейшли через ріку (Дністер), щоби втікти перед голодом або тюрмою, нападала така туга, що вони вертали назад на певну смерть".

КОНЕЛЬ — НОВИЙ МЕТАЛЕВИЙ АЛЯЖ.

Одна американська електрофірма винайшла новий металевий аляж (стоп), що може служити як замісник плятини. Як відомо, плятина є необхідна в наукових дослідах завдяки тому, що видержує дуже високу температуру (топиться при 1715°C) і є дуже відпорна на ділання ріжних хемікалій. Конель (так названо цей новий аляж) є багато дешевший від плятини, твердший від найкращої сталі і може видержувати високі температури.

САМОГУБСТВО УРЯДНИЧКИ ПІДЧАС РЕВІЗІЇ.

В Лагічині коло Пінська підчас ревізії в почтовому уряді директорка того уряду, Пелягія Пашкевич, відобрала собі життя вистрілом з револьвера. Причиною самогубства, як пізніше виявилося, був брак 700 золотих у почтовій касі.

БАНДИТИ ОГРАБИЛИ 35 ОСІБ.

Генеральну сиґуранцу повідомлено, що пять узброєних бандитів напали й ограбили недалеко Меркурія Чукулуй (Румунія) 35 осіб. Власти слідять за злочинцями.

РОЗВЯЗАЛИ „ЛУГ".

В селі Сулятичі, пов. Жидачів, воєвідство розвязало пожежно-руханкове Т-во „Луг". Як мотив розвязання подано те, будьтоби Т-во вело протистатутову діяльність.

ДЕЩО ПРО ВІТАМІНИ.

В часах вітаміноманії причиняться певно до успокоєння умів нові досліди славного берлінського гігієніка й фізіольога, проф. д-ра Рубнера. Його досліди виказали, що наша їжа з зернистих рослин не має в собі майже ніяких вітамінів. Зате в звірячих харчах, молоці, яйцях, деяких органах звірят (головно печінці) є багато вітамінів, менше в самім мясі. З овочів і ярин усі мають вітаміни; та ярини й так творять лиш 4 до 5% нашої щоденної їжі, а овочі пересічно лиш 2.5 проц. Огрівання зменшує скількість вітамінів у яринах до половини, в овочах на 1 пяту. По думці професора Рубнера нема чого боятися, щоби ми споживали замало вітамінів, як лиш наша їжа буде мішана й часто змінювана. Квашена капуста задержує дальше вітамін Ц. Квашення не нищить його. Харчі без вітаміну Ц спричинюють важку хворобу шкорбут. Вітаміну Ц є подостатком у барабалі, моркві, буряках та молоці.

ПЯТНИСТИЙ ТИФ У ЧОРТКІВЩИНІ.

В селі Ридодуби, пов. Чортків, захоріло 15 осіб на пятнистий тиф. На цю недугу помер уже в чортківській лічниці Микола Фаріон з Ридодубів. Санітарні власти видали розпорядок в напрямі стислої ізоляції хорих.

КІЛЬКАСОТ ЖІНОК ПРОПАДАЄ РІЧНО У ПАРИЖІ.

Недавно видобули з Секвани почвертованого трупа якоїсь жінки. В звязку з тим профектура париської поліції повідомляє, що протягом останнього року пропало в Парижі й в околиці кількасот жінок. Всі пошукування були безуспішні.

ЗВИРОДНІЛА МАТІР.

В селі Цикувку, сьмигельського повіту, 36-літна незамужна жінка втопила свою новонароджену дитину в відрі води, трупа переховувала цілий тиждень під сінником, а опісля мертву дитину вложила до мішка і, привязавши великий камінь, кинула до рова з водою, що є біля згаданого села. Звироднілу матір арештували.

РОЗВЯЗАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ У ВІДНІ.

Загальні Збори Українського Товариства Прихильників Освіти у Відні, що відбулися 12. липня 1930. р., порішили розвязати се Товариство, а його правіжі до довжників відступити „Товариству Прихильників Освіти у Львові".

Головною і майже одинокою причиною такого рішення були трудности в стягаиню від довжників уділених їм колись зворотних підмог. Ті трудности приняли в останніх часах такі розміри, що касові приплиби Товариства вистарчали ледви на скромну підмогу для кількох студентів, хотяй кошти адміністрації і цілого діловодства Товариства (оплата за домівку, ведення книг і т. ін.) виносили тільки 5 долярів місячно. Коли ж до того почалася в краю агітація за централізовання цілої допомогової акції в руках заснованого у Львові Товариства Прихильників Освіти, а це Товариство вповні виявило, що зможе значно лекше стягати довги від довжників віденського Товариства, котрі в переважній части повернули до краю, — і обіцяли підпомагати студіюючих у Відні українських студентів евентуально обильніше, як це могло робити серед даних відносин віденське Товариство, — порішило Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні розвязатись і відступити свої правіжі такомуж Товариству у Львові, надіючись, що це Товариство справді буде могло повести допомогову акцію з більшою користю для українського студентства, як це супроти ставлених йому перепон могло в останніх часах робити Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні.

Отсе пояснення порішили Загальні Збори Українського Товариства Прихильників Освіти у Відні оголосити в американських часописах, щоби ті Українці, яких жертвами велась головно допомогова акція у Відні, не думали, що Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні ці жертви легкодушно змарнувало.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА БУКОВИНІ

РУМУНИ ЗАБОРОНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ҐАЗЕТИ Й ЖУРНАЛИ. ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛАХ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Польські пацифікаційні „лаври" не дають спокою румунській адміністрації на Буковині та в Бесарабщині. Сиґуранца конфіскує на почтах українські книжки й ґазети, які приходять до Румунії зпід Польщі, чи з осередків української антикомуністичної еміґрації. Конфіскують навіть такі журнали, як „Світ Дитини", „Сільський Господар", „Літопис Червоної Калини" та взагалі ріжні книжки й видання українські.

Населення, позбавлене можливости читати українську фахову літературу та національно-антикомуністичну, звертається до комуністичних видань, які московські ступайки стараються нелеґально розповсюднювати серед населення Буковини та Бесарабщини. Сама румунська поліція та сиґуранца сприяють успіхови комуністичної пропаганди своїм сліпим переслідуванням української національної літератури.

Новий шкільний комітет у селі Волоці на Буковині ухвалив звернутися до шкільної влади, щоб у сільській школі була заведена українська мова навчання, бо всі діти в школі є українського походження. На це міністерство народньої освіти зарядило слідство з наказом, що коли дійсно комітет так ухвалив, то його треба розвязати, а вчителів звільнити з посад. Отак на практиці виглядає дозвіл румунського правительства улаштовувати українські школи в місцевостях з українським населенням.

У селі Василеві відбулися збори місцевих людей у справі заснування читальні в селі. На зборах було 19 селян. Місцевий жандарм арештував усіх учасників зборів за змову проти уряду й держави. Поставлені перед суд, усі селяни були звільнені від вини й кари. Таких випадків кождого дня годі перелічити й колиб їх точно реєструвати й зібрати, то тоді виясниласяб картина переслідування Українців румунською владою, яка мало відставалаб від того, що роблять Поляки на українських землях.

ҐАНДІ ВИЙШОВ ПЕРЕМОЖЦЕМ.

КАРАЧІ (Індія). — Всеіндійський національний конгрес уповноважив Ґандія бути на чолі делеґації, яка поїде до Лондону для дальших переговорів у справі порозуміння між Індією й Англією. Також конгрес ухвалив резолюцію, що підтверджує всі умови Ґандія з віцекоролем Ірвіном про припинення пасивного опору. Отже Ґанді вийшов повним переможцем.

Лише крайні націоналісти дали Ґандієви наказ домагатися повної незалежности Індії. Інші погодилися на те, що Ґандієви прислугує право порозумітися з Англією на можливо найліпших умовах для Індії.

ЧАРЛІ ЧАПЛІН НАГОРОДЖЕНИЙ.

ПАРИЖ (Франція). — Уряд нагородив знаного американського фільмового артиста Чарлі Чапліна ордером почесного леґіону. Цю найвищу французьку нагоду одержав Чаплін за свою блискучу гру в фільмових картинах. Він є першим чужинецьким фільмовим артистом, що одержав таку високу французьку нагороду.

Сам Чарлі Чаплін був так вражений несподівано для нього почестю, що кілька хвилин не міг вимовити ані слова.

ІРЛЯНДІЯ ПОШИРЮЄ СВОЇ ПРАВА ДОМІНІЇ.

ДУБЛИН (Ірляндія). — Наймолодша англійська домінія, Ірляндія, встановила небувалий ще в історії британської імперії прецедент. Ірляндський уряд звернувся безпосередньо до британського короля, поминаючи британський домініяльний уряд у Лондоні.

Одержання відповіди безпосередньо з кабінету короля кладе початок новим взаємовідносинам Ірляндії з британською імперією. Ірляндія тепер здобула ті права, задля яких у 1775 році вибухла революція в Америці проти Англії й Америка стала суверенною державою.

ЖИД БІБЛІОТЕКАРЕМ У ВАТИКАНІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — З невеликого закарпатського міста Жид Фрайд виїздить зі своєю великою родиною до Ватикану, де він обійме становище бібліотекаря еврейського відділу ватиканської бібліотеки. Фрайд дотепер був продавцем риби в своїм місті, а раніше написав розвідку про еврейську літературу.

Фрайд згодився переїхати до Ватикану лише тоді, як йому дозволили виконувати всі жидівські ритуали та їсти жидівську кошерну страву. Ватикан тепер реорґанізує еврейський відділ своєї книгозбірні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАЛИШІМ СЛІД!

Вже добігає пів сотки літ, як наша іміґрація почала напливати до Злучених Держав. Це теж велика сторінка в життю нашого народа. Це теж наша історія. І коли ми, американські Українці, дійсно люди свідомі, коли ми дорожимо тим, щоби була захована в памяти й наша частка в культурних і визвольних змаганнях нашого народа, то треба згідно з тим бажанням поступати. Значить, нам треба допомагати рідному краєви у визволенню жертвами і відповідною пропаґандою. Нам треба самостійно культурно працювати і причинитися до розвою української культури. Але нам теж треба подумати над тим, що це все належить до історії українського народа, що це все треба комусь записати, що памятки цеї нашої праці повинні бути десь заховані.

Ми влаштовували тут ріжні величаві походи, видавали ріжні брошури, маніфести, книжки. Ми маємо тут гарні церкви, народні доми й інші інституції. Вже маємо перші самостійні кроки праці тут родженої молоди. І та праця збільшується з кождим роком. Але ніхто не думає про те, щоби це все десь зібрати, щоби дальші покоління мали по чім пізнати наше американське минуле. А в старім краю, коли пізніші історики розглядатимуться в подіях теперішньої доби, ломитимуть собі голову, шукаючи матеріялу, з якого можна би судити про ролю американських Українців у культурних і визвольних змаганнях нашого народу.

З звіту Національного Музею у Львові довідуємося, що музей знайшовся в часі українсько-польської війни в дуже скрутному положенні. За стінами Національного Музею стояли тоді батерії. Музей обстрілювано й нанесено йому чимало шкоди. Та всі ті шкоди, як кажеться у звіті, направлено „щедрими жертвами американської України".

Отсей Національний Музей докінчує тепер свою розбудову. В новій прибудові рішив заряд музею призначити осібні кімнати для американської України. І отсе заставляє нас звернути уваґу американсько-українського громадянства на цей факт.

Ми знаємо, що вже пішло до гробу богато наших діячів, котрі мали ріжні записки, денники, спогади і богато іншого матеріялу, який відноситься до історії нашої іміґрації. Ніхто не знає, що сталося з тим матеріялом. Дехто зі старих діячів має зібрані ріжні брошури, прапори, відзнаки, витинки з американської преси, фотоґрафії зїздів і т. п. Все те повинні ми вислати до Національного Музею до Львова. Бо там воно буде заховане й використане. А тут ще не знати, як довго прийдеться ждати, заки яка інституція візьметься за таку роботу.

О. С.

ЗГОРИ ВНИЗ

(З польської політики).

Ми є свідками наглого упадку міжнародного престіжу Польщі. Сильна течія у Франції (Герве, Коті та ин.) на чолі з Бріяном, яка хоче погодитися направду з Німеччиною — ось одна причина. Друга — український рух. А обидві вони вплинули на те, що всемогуча санація заговорила — про угоду як з Німеччиною, так і з Українцями.

Недавно офіційний орган санації, **Ґазета Польска,** писав: „Ми далекі від якихнебудь злих думок в напрямку Сходу. Навпаки, щиро і глибоко раді кождого разу, як довший час на тім відтинку нашої закордонної політики панує затиша і з певністю не ми будемо його каламутити". Це так в сторону Росії, проти якої ще недавно Польща побренькувала шаблею.

А тепер супроти Німеччини. Посол з ББ Мацкевич заявив в комісії справ заграничних, що „Поляки задоволені з теперішних границь з Німеччиною і не хочуть їх зміняти"... Що більше! Вони є навіть „сторонниками німецько-французького політичного зближення, бо колиб його не було, Німеччина могла би управляти політику підюджування Большевії до війни"... От що значить робити „веселу міну при кепській грі"! Таж ціла дотеперішня політика Польщі полягала якраз на тому, щоб **не допустити до французько-німецького порозуміння,** бо, мовляв, таке порозуміння осягнеться тільки коштом Польщі (коридор і ін.), і дійсно, всі французькі (не кажучи про німецьких) сторонники цього порозуміння якраз вказують на конечність ревізії Версальського трактату на Сході. Але... проти рожна нема як іти! І тому санація удає, що вона тішиться з того зближення, і вона готова пристосуватися до нової міжнародньої констиляції, якої наслідками неминуче будуть ті чи інші уступства з боку Польщі на річ Берліна...

Зачалося від „пацифікації" Шлеську, скінчилося на Каносі Залеського в Женеві і на заявах Стронського про задоволення з приводу того, що Франція перестає охороняти Польщу проти Німеччини... Це був перший удар по престіжу Річи Посполитої. Другий — українське питання. Спершу доказувалося, що цього питання нема, що Польща не є якась там Австрія, бо не є „державою національностей", лише „державою національною", аж прийшли відомі події, прийшла Женева і те саме всемогуче ББ, та сама всемогуча санація — говорить про конечність угоди з Українцями (вчора ще неіснуючими)! Цілком на взір небіжки Австрії, до якої нібито Польща ніяк не подобає...

Очевидно, в щирість інтенцій польських контраґентів не можна вірити. Ясно, що всі ті крики про потребу угоди, всі оті наради у ББ з послами українськими — все це, щоб ухилити немиле женевське спіткання (як ми про це писали в попередній кореспонденції), щоби потім сказати українським контраґентам старе цісарське „Адіє, майне Геррен"! Але всеж і ці вступні заходи є симптоматичні. Симптоматичні, як вимушена і неприємна уступчивість польської сторони, як мус, — пертрактувати з тими, яких найліпше всіх — „спацифікувалосяб" раз на все...

Уважаємо, що велику помилку зробили би українські посли, колиб зачали переговори, які до чогось привести все одно не можуть. Але тут треба ствердити, що і свій зворот у відношенню щодо Німців і щодо Українців — обидва зачинає робити санація під впливом ударів по її (або взагалі Річи Посполитої) престіжу за границею. Польща — не є вже та, яку хотіла Франція створити в Версалю, ані та („національна держава"), яка сниться ще досі деяким Полякам. В новій міжнародній ситуації, що тепер витворюється, стає вона — новою Австрією, якої положення серед держав стає чимраз тяжчим, а якої внутрішні стосунки, спеціяльно меншостеві, стають предметом чимраз пильнішої уваги зі сторони міжнародніх закордонних чинників.

Це повинні усвідомити собі наші політики і не опускати принципіяльної лінії своєї політики.

КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ.

NESTORIAN

Published by **Young Ukraine,** Inc.,
59 St. Mark's Place,
New York, N. Y.
Editors:
George Andreyko, William Selnick, Waldemir Semenyna.
Vol. II. April, 1931, No. 2.
Subscription $1 per year;
25 cents a copy.

„Несторіен" — це назва орґану, який зачав виходити тому рік і який з малих початків, біля яких положила чимало заслуг панна Іванна Скубівна, зріс у поважний журнал молоді.

Число за квітень, зредаґоване д-ром Юрієм Андрейком, представляється під кождим оглядом дуже симпатично.

В першу чергу, серце старих іміґрантів врадується, що їх труди, задушевні побажання й ідеали, не пішли в нівець. На їх очах зачинають продовжувати їхню працю їх власні діти.

„Несторіен" є видаваний нашою молодю, яка тут родилася, виросла й виховалася в американських школах. Між редакторами бачимо лікаря д-ра Юрія Андрейка, адвоката В. Цільника й інжиніра В. Семенину.

В управі **„Йонґ Юкраїн",** яка видає „Несторіен", бачимо імена передових одиниць нашої молоді з Ню Йорку й околиці, а між ними значне число нашого жіноцтва.

Оті змагання нашої молоді повинні знайти широке попертя серед цілого нашого загалу, а особливо серед нашої молоді. „Несторіен" повинен стати голосом американсько-української молоді, обєднуючим центром, в якім розпорошена по широких американських землях наша молодь мала би нагоду обмінюватися думками. **„Йонґ Юкраїн"** — це назва дуже симпатична й дорога кождому Українцеви. Під такою назвою повинні повставати по американських містах гуртки нашої молоді. Вони повинні ввійти в тісний контакт з „Йонґ Юкраїн" в Ню Йорку і спільними силами намагатися поставити в Америці одну сильну орґанізацію американської молоді українського роду. А „Несторіен" міг би бути її орґаном.

Такими думками є переняті ті ідейні одиниці, котрі зорґанізували „Йонґ Юкраїн" і котрі видають „Несторіен". Це й видно з редакційної статті, яку поміщено в останнім числі.

Орґанізація молоді й її орґан мають на меті власними силами і по власнім розумінню виховувати між собою індивідуальности, яких саме український нарід найбільше потребує. Вони хочуть видати зпоміж себе людей, які визначилисяб на ріжних ділянках, в науці, штуці, спорті й т. п., і в той спосіб принеслиб славу тому українському народови, з якого вони походять.

Щодо инших статей, то стаття про Т. Шевченка, написана д-ром Ю. Андрейком, схоплює дуже гарно головні черти Шевченкової індивідуальности. А. „Русалка", віддає малий, але гарний образ народньої фантазії.

Нариси В. Цільника про „Реформи" і „Виклади" дуже влучні й цікаві. Це добрий спосіб учити инших висказуватися коротко й ядерно.

Щодо перекладу українських поезій на англійську мову, то таки нема кращих від тих, які маємо зпід руки В. Семенини.

В тімсамім числі „Несторіен" поміщено ще гарний переклад оповідання Марка Вовчка „Лимерівна".

Не можна не згадати ще й про окладинку. Вона має наскрізь артистичний і модерний вигляд. І є теж „власного" виробу. Походить зпід руки панни Софії Яремівної, абсольвентки "Parson's Art School in New York City."

СПРОСТОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. У звіті О. Д. В. У., поміщенім в ч. 68 „Свободи", має бути: Я. Стефанишин $34, Д. Багнюк $10, Ст. Ковбаснюк $5 і Гр. Кручок $1.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ В СПРАВІ ЛЯЦЬКОЇ „ПАЦИФІКАЦІЇ".

У премієра Канади Бенета була українська делеґація в складі В. Свистуна з Вінніпеґу й І. Рурика з Саскатуну. Делеґація була принята премієром на авдієнції й поінформувала його про події в Галичині та передала відповідний меморандум і просила моральної піддержки Канади в Лізі Націй.

Крім того делеґація доручила премієрови-міністрови Бенетові копію петиції Союза Самостійників до Ліґи Націй, яку підписало 150 українських орґанізацій Канади. Делеґація також відвідала багатьох членів домініяльного парляменту, які прирбіцяли їй, що вони заберуть свій голос в польсько-українській справі, щоби підтримати справедливі домагання Українців.

Місцева преса вмістила про це відповідні замітки. Одну з них подаємо нижче:

UKRAINIANS UNITE IN FIGHT AGAINST POLES.

Representations Made to Premier Bennett.

Ukrainian protests against alleged infractions of the rights of their minority in Poland have swept round the world following recent punitive expeditions made by the Poles into Ukrainian villages, and Canada, with 300,000 Ukrainians, has taken up the cry.

Wasyl Swystun, president of the Ukrainian Self-Reliance League of Canada, and Jan Ruryk, of Saskatoon, waited on Mr. Bennett and presented a petition of protest which the Premier promised to make the subject of representations of the League of Nations and expressed also the hope that the petition would be heard by the League Council during the May session.

The Ukrainian allegation is that individual acts of violence by Ukrainians were met with Polish punitive expeditions which took strong action against Ukrainian populations as a whole, despite the fact that the original violences hed been officially condemned by Ukrainia.

"The Montreal Daily Star,"
Saturday, March 21, 1931.

І. Бондар.

ДЕЩО ПРО ТАНКИ

Початок танку.

З першого дня свого народження людина старається передати свої внутрішні душевні переживання ознаками зовнішніх рухів усього тіла, або окремих частин його. Так дитина з радощів плескає руками; підносить їх догори, щось просячи, нахвалюється пястучком, або пальчиком, коли грозить; тупотить ніжками, коли когось лякає або гнівається й т. д. Ось уже в цих первісних рухах заховані елементу танку. Далі дитина починає схоплювати ритмічність звуку й починає віддавати його рухами всього тіла, або лише рук, ніг чи голови. Згодом, коли поле її спостережень поширюється, дитина починає наслідувати своїми рухами старших людей, починає наслідувати ті живі істоти, які вона спостерігає навколо себе, а тому наслідує: біг коня, лет птиці, вибрики теляти, плигання собаки, кукурікання півника й т. п. Сплітаючи це в певних ритмічних рухах, дитина вже творить з окремих рухів певний примітивний танок.

* * *

Згодом уже підліток-людина починає задумуватися над проявами природи: буря, дощ, спокій, плин води, гуркіт грому й т. д. Так саме людина часто старається віддати своїми власними рухами те, що вона відчуває в цих проявах природи, а також тепер уже являються в неї елементи критичного ставлення до проявів природи. В однім випадку для людини вони приємні й пожадані; тоді вона виявляє це танковими рухами задоволення, прохання знову появитися, чи довше проіснувати, рухами привіту й т. д. В іншому випадкови природні явища страшні, неприємні й не бажані для людини; тоді вона виявляє це іншими відповідними танковими рухами, стараючися ніби силою відвернути від себе небажані прояви природи, або налякати природу, або вблагати її змінити гнів на милость то що.

Далі людина вносить у свої танки вже елементи свого соціяльно-громадського життя, елементи свого побуту, стараючися всю повноту свого життя відбити в усій народній штуці, а в тім числі й у танках. Тому ми бачимо танки воєнні, танки рибальські, чабанські, хліборобські, релігійні танки вікінгів, танки невільників і т. п. Словом: усе, що трапляється в життю людському в ріжні часи й у ріжних обставинах та в ріжних народів, знаходить свій вияв у примітивній народній штуці так саме, як і в вищих формах штуки: в музиці, поезії, драмі, літературі й т. п.

* * *

Подібно тому, як розвивається танок в окремої людини, він розвивається й у цілих народів. Зпочатку думали, що всі народні танки мають у своїй основі походження чарівниче, але тепер дослідники танків схиляються до того, що танці та доцільна праця мають одне жерело, а властиво певний ряд ритмічних рухів, які часто відображують ту чи іншу працю, чи поступовання людей. Первісне значіння, чи властиво функції, масових народних танків було би мовити дисциплінувати їх зібрати людей до купи, обєднати їх в спільному русі, так для виконання певного спільного завдання. Воєнні танки мають завдання збудити мужність вояків, а також налякати свого ворога відважною та грізною поставою наступаючої маси людей. В інших танках виявляється загальне бажання людей звеселитися, підбадьоритися, забутися на час. Тому кажуть, що танки пянять людей. Більшість народних танків мають своїм завданням розважитися, дати вихід природному потягови до вільних рухів і висловити рухом ті настрої душі, для виявлення яких у людини не вистарчає інших способів. Чим більше примітивні народи, тим більше значіння мають танки в їх життю й чим більше культурні народи, тим далі танки відходять зі щоденного життя тих народів, залишаючись лише засобом роззаги.

* * *

Коли придивлятися до народніх танків, то чим більше вони наближаються до первісної доби людства, тим вони більше мають спільного в ріжних народів, і чим вище починає підноситися культурно-громадське життя певного народу, тим танки стають більше характеристичними для цього народу, тим більше вони, так сказати, прибирають певний національний характер. На форму й зміст танків звичайно дуже впливає ґеоґрафічне положення краю певного народу, будова поверхні землі, а з тим і ріжнородність звичаїв та форм життя певних народів; а там, де подружжа та половий підбір відограє велику ролю в життю народів, відповідно велику ролю відограють і набувають широкого розвитку сексуальні танки. Це бачимо в східних народів, виявом чого є невідмінний „танок баядерки", рабинь чи наложниць у гаремі.

В релігійних танках народи виявляють форми свого вірування й стараються представити в них те, чому вони поклоняються, або те, що для них є злим або добрим божеством і т. д.

Танки воєнні.

Треба знати, що перший танок появився ще в ті часи, коли люди жили в печерах і вели щоденну боротьбу за своє істнування з ріжними звірами. Тоді, перемігши якогонебудь хижака, що напав на нього, або вбивши звірину, яка давала поживу, потрібну для виживлення, чи футра для одежі, шкіру для примітивних потреб людей, кости для вироблення ножів, зброї та прикрас, переможець з радости починав плигати та ріжними рухами й міною лиця висловлювати своє задоволення й радість. Так, поволі поглиблюючись і розвиваючись, родився перший примітивний індівідуальний танок людини.

Коли збирався люди більшими чи меншими ґрупами для полювання на мамута, чи на якого іншого звіра, чи збиралися разом, щоби відбити напад хижака, вони старалися себе підготовити для спільної акції, так сказати, здисциплінувати себе, спільними рухами, скоками й т. п. Коли їм щастило виконати своє завдання, то тоді також спільними масовими рухами й скоками вони висловлювали свою радість. Отак поволі розвивався й повставав танок масовий. Поволі з цього масового танку витворилися ріжні розгалуження масового танку, як танки воєнні, астральні, релігійні, обрядові й т. п.

* *

Коли вже люди обєдналися в окремі племена, тоді між тими племенами приходило до ріжних воєн. Кожне племя збиралося до купи й перед бійкою стралося танками підбадьорити себе, викликати в собі максимум духової та фізичної енерґії, а також здисциплінувати себе до спільної акції. Танками старалися спянити себе так, щоби мати відвагу дивитися смерти в очи, йдучи на свого ворога. Друге завдання було налякати свого ворога своєю бадьорою, хороброю поставою, своєю зручністю то що. Щоби ще більше надати собі вигляд войовничости й сили, дикі племена вживали ріжних прикрас, на які вони могли здобутися при своєму примітивному життю, або обмазували лице й все тіло ріжними фарбами, стараючися зробити його страшним. Отак повстали танки воєнні диких племен.

У воєнному танці кожного племени ми знайдемо багато характеристичних рис, питомих лише певному племені, хоч назагал в основі всі вони будуть дуже подібні. Ось подивімся, як Індіяни танцюють колом біля розкладеного вогню. Придивімся, як вони, перегнувшись наперед, швидко перебирають ногами, означуючи тим скорий біг. Приглянулися тому, що так на війні вони, пригинаючись, наступали на ворога в перелісках, у високій тирсі своїх прерій. Отже їх воєнна тактика відбилася яскраво на їх танку. В руках вони тримають свою коротку зброю й нею роблять ріжні рухи, показуючи, як вони нею вміло орудують на війні. Своїми криками й співами підчас танку вони зображають свої воєнні крики, які вони роблять в момент, коли вже атакують свого противника.

В австралійських та африканських дикунів, чи в дикунів на ріжних океанських островах ми побачимо подібні танки, але в дечому відмінні, відповідно до ріжниці їх воєнної тактикита зброї. Там, де природно воювати доводиться серед високої рослинности й довгою зброєю (списами), маючи в руках щити, дикі племена танцюють свої воєнні танки не пригинаючися, а скорше підскакуючи й роблячи рухи відповідно тому, як вони колять списом та захищаються щитом.

З розвитком культури й зміни способів та засобів війни мінялися в ріжних народів їх воєнні танки, стараючися кожен раз усі зміни в їх воєнній техніці та тактиці відбити в танках. Тому, студіюючи історію воєнного танку кождого народу, ми можемо скласти собі докладне уявлення того, як у них розвивалася воєнна штука.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Що з Народним Домом?

Хибно в самих основах заложений Український Народний Дім в Ню Йорку ще в 1919 році є ще до тепер предметом теоретичних спорів та дискусій як межи поодинокими громадянами, так і межи товариствами. Щоби якось порозумітися над розбіжними напрямками, які заступають певні групи в українськім національнім таборі в сій справі в Ню Йорку, закликала новоибрана дирекція Народного Дому на спеціяльну конференцію всі національні (не большевицькі) товариства на день 13 березня. На конференції явилися заступники 9 українських товариств і вони на основі дискусії прийшли до заключення, що нема підстави бойкотувати Народний Дім, бо він конечно потрібний, як осередок громадського культурного життя в Ню Йорку.

Щоби однак положити конець недовірю, яке вкорінилося серед нюйорського українського загалу до управи Народного Дому, принято внесення товариства Просвіта (референт Іван Жовнір), щоби над виновниками занепаду Народного Дому в минувшині зробити народний суд і в той спосіб уздоровити відносини, які створилися довкруги питання про сю інституцію, чи радше про сам будинок Народного Дому.

Кромі сього рішено також, щоби наново дати можність відзискати повну вартість тих удлів, що були вплачені до давнішої корпорації Народного Дому — Юкраінієн Гом Корпорейшен — для піддержання життя в тій же інституції, коли властителі тих давних удлів доплатять 30% на закупно удлів в теперішній корпорації Народного Дому — Юкраінієн Дівелопмент Корпорейшен. По таких рішеннях учасники розійшлися домів з постановою відновити народне життя в Ню Йорку при Народнім Домі як осередку.

Семен Демидчук.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Велике литовсько-українське віче.

Дня 17 березня Литовці й Українці влаштували разом спільне віче, щоби привитати професора М. Біржишку та обговорити дальші способи боротьби з Польщею. Велика галя „Конкордія" була заповнена цікавими.

Віче відкрив литовський священик о. Бакиїс, а пояснивши ціль віча, передав його провід громадянинови Шерилисови.

Предсідатель заповів виступ Українського Хору, який відспівав американський гимн, а потім „Не пора" і кілька українських пісень.

Першим бесідником був місцевий український парох, о. .... Він виголосив довшу промову, в якій вияснив зміст нашої пісні „Не пора", котра нас взиває до боротьби з ворогами і котра нам завжди нагадує, що ми ніколи не повинні погодитися з неволею.

Усякий поступ іде тернистою дорогою, говорив бесідник, а тимсамим і шлях до волі тернистий і кровавий.

Бесідник висказав свою радість зприводу того, що маємо по боці Українців таких щирих приятелів як Литовці.

Дальшим бесідником був громадянин Микола Мурашко. Він представив, як то Ляхи на протязі довгої історії гнобили Україну і Литву і як до давних грабіжів, додали новий: підступним наїздом відорвали від Литви її столицю Вильно, а від українського пня нашу Галичину з Львовом і инші західноукраїнські землі.

Д-р Соковanченко говорив про те, що доброго приятеля можна пізнати тільки в біді. Таке є в приватнім житті й народнім. Коли чоловікови добре, то він має богато приятелів, а як зле, то ніхто не хоче кого знати. Тесаме й з Україною. Вона тепер у біді, то й приятелів має мало. Кожда держава викручується своїми клопотами. Одна тільки Литва показала себе дійсною приятелькою українського народа. І те, що нас біда зеднала до купи, залишить довгі сліди і буде підставою до державного зеднання.

Потім говорив ще литовський студент по анґлійськи.

При кінці забрав слово проф. Біржишка й виголосив довшу бесіду на тему литовсько-українського обєднання і потреби спільної боротьби проти спільного ворога. Отсе наше громадянство мало перший раз нагоду почути про литовсько-українське питання в цілій його ширині. Многим Українцям і Литовцям відкрилися тепер очі й вони пізнали, що це дійсно важна справа, яка може заважити на майбутнім Литви і України.

Потім заспівав ще литовський хор литовський гимн і кілька інших пісень. І на тім закінчено отсе таке цікаве для нас віче.

Н. П.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку Укр. Нар. Союзови за скоре виплаченне мені посмертного по моїм небіжчику мужу, котрий умер дня 27 лютого.

Як рівнож складаю подяку Тов. Дарахівщина, котре взяло численну участь в похороні й виплатило мені 100 дол. з каси Товариства. Дай Боже, щоб У. Н. Союз зростав в міліони членів.

Анастазія Швець,
Джерзи Сіти, Н. Дж.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

Як кождого року, так і сього пертамбойська громада не забула про Рідну Школу в старім краю. Хоч сього року, як усюда, так і в Перт Амбою, велике безробіття, всеж ми перевели коляду. Горожанський Клюб, не зважаючи на тяжкі обставини, зорганізував збір коляди на Рідну Школу. Коляду зложили: П. Гаврилів 10 дол.; І. Керзецький, Й. Буката і Жіноча Громада по 5 дол.; А. Кузьма 2.50 дол.; о. М. Лисяк, Т. Гаврищ і Г. Феник по 2 дол.; М. Фенчинський, В. Дригинич, І. Ваверчак, І. Чижик, М. Березовський, М. Вітів, П. Князь, Д. Федчишин, І. Благий, К. Савуляк, С. Ґураль, М. Стрілка, В. Мороз, І. Гладич, М. Жилка, П. Пиріг, Т. Мощар, О. Білецький і П. Щуцький по 1 дол.; І. Ґелета 50 ц. — Разом $53.00. Розхід $3.00. Вислано до краю через Обєднання $50.00.

ЗА УРЯД ГОР. КЛЮБУ:

Григорій Маслій, секр.

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.

Збірка на „Читальню Просвіти" в Золочеві (на Глинянськім).

„Читальня Просвіти" в Золочеві (на Глинянськім) розпочала будову власної домівки минулого року власними силами, але ляцьке лихоліття приневолило Комітет „Читальні Просвіти" в Золочеві післати просьбу до американських земляків за матеріяльну поміч. В короткім часі завязався комітет і зібрав $54, за котрі тільки можна було купити накриття на власну хату. Однак справа вимагає більше жертв і праці.

Цього року комітет занявся різдвяною колядою, яка принесла $160.00.

Спис жертводавців: І. Букса, Г. Яворівський, І. Шипула, С. Боднарчук, С. Папроцький, А. Дикий, С. Сембай, Я. Мидинська, Г. Бартошик, І. Бартошик, Г. Паламар, Н. Паньків, Г. Лібович і В. Букса по 5 дол.; П. Бойко, В. Євчук, Д. Мидинський, М. Шкварок, П. Барила, Г. Паликів, В. Ґураль, М. Василишин, М. Самащук, М. Боднарчук, М. Федчишин, З. Дубно, Г. Кутний і Г. Бартків по 2 дол.; П. Старунь, Ю. Колодій, О. Колодій, В. Зварич, Ю. Гначарський, П. Цвех, П. Варениця, М. Ратушний, Д. Лемків, А. Ляхович, Г. Грицючко, М. Федчишин, В. Федчишин, М. Барила, О. Ватрас, Ю. Сміт, С. Вуличний, І. Огаронко, К. Беднарчик, А. Малiновський, О. Рибка, Галицький Базар, Е. Кондрат, М. Ляхович, Ф. Липка, Ф. Ганчарський, Г. Куструба, Г. Яськів, Т. Шевчук, П. Стасюк, А. Шура, А. Назар, І. Дзіндзюра, М. Сай і П. Ґаврис по 1 дол.; І. Мартинець і М. Заяць по 50 центів.

Статен Айленд: Ф. Ваґула, І. Зазуля і В. Кубарку по 2 дол.; Г. Городиловський, В. Масник, М. Ірчникевич, Н. Деркач, Ю. Волинець, С. Лепальчук, Ф. Скорний і Ф. Рій по 1 дол.; С. Курчина 50 центів.

Крім коляди на читальняні бльочки (цеголки) зібрали С. Боднарчук 10 дол. і Т. Лизонівський 1 дол.

Гроші вислано до краю через „Обєднання".

Комітет прохає околичних земляків занятися дальшою збіркою і бодай в сей спосіб помогти братам до здвигнення національної твердині в Золочеві. Збірку продовжуємо.

Гроші проситься слати до краю на адресу „Українська Каса", Золочів, ул. Кролійова ч. 1 (з дописком на будову „Читальні Просвіти" на Глинянськім) і повідомити про це голову п. Сидора Бучацького, народного учителя в Золочеві, або комітет.

Г. Букса,
603 East 6th Street, New York, N. Y.
Г. Яворівський, секр.
І. Шипула, касієр.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Щедрівка Союза Українок, ч. 19. у Бейон, Н. Дж., на медично-допомоговий фонд.

Від коли проживають Українки в Бейон, ще не було щедрівки на Рідний Край. Аж сього року щедрівку перевів недавно зорганізований Союз Українок ч. 19.

Здавалося, що задля тяжкого безробіття мало хто прийме нас. Але сильна любов до Рідного Краю не має стриму, бо ми тут в Америці терпимо лише безробіття, а там в Ріднім Краю наші брати й сестри під Польщею терплять не лише безробіття, але й неволю національну і політичну. Словом, там панує нужда й море сліз. В додатку до всього, ще прийшла ляцька пацифікація, що катувала Українців, знищила селянський дорібок, а свідоміших Українців закували в кайдани і засадили до тюрем, де ще й до нині сидять вони.

Отож бейонські Українці зрозуміли потреби краю й приймали нас дуже радо та офірували, що хто міг. Та, на жаль, не всі, бо були й такі, що відмовилися дати, хоч і мають з чого. Але таких, як на загал, було дуже мало.

Щедрівку зложили: П. Пасічна $3; по $2: А. Петруняк, М. Борис, А. Райтер, Т. Даньків, М. Боднар; по $1: А. Щепанюк, М. Мороз, В. Бурбела, А. Катериняк, К. Ошуст, А. Липа, М. Басараб, А. Федорик, Р. Павлишин, А. Павлишин, М. Лотоцька, А. Кобрин, В. Колодій, А. Кушнір, К. Курило, А. Кудрик, М. Лехняк, С. Філінська, А. Кудрик, Н. Гринько, П. Щомак, К. Готра, М. Кобилінська, В. Турчин, Т. Задерецька, А. Крива, А. Перетятко, Е. Хомин, Т. Пахолок, М. Сеник, Н. Низова, С. Панас, М. Кравчук, М. Ботновська, І. Берчак, Г. Щепанюк, о. І. Захарко, П. Польова, М. Савіцький, А. Лабай, А. Дзіньковська, В. Швайлик, Г. Драґанчук, М. Задерецька, А. Путас, В. Мельничук, К. Телішевська, М. Штуцький, П. Хандога, А. Антош, А. Ядловська, К. Довгань, Й. Телішевський, М. Шиґда, В. Бабяк, М. Берлінська, М. Теплишин, М. Могила, М. Кобрацець, Я. Лахман, М. Король, М. Жира, М. Шиломей; по 50 ц.: В. Кругляк, М. Бирич, Я. Маньків.

Всіх грошей защедровано $79.50. — Розходу було 50 ц. — Вислано $79 на медичний фонд через Обєднання.

Щедрівкою занялися: Катерина Ошуст, Анна Щепанюк, Анна Федорик, Текля Данько, Марія Мороз, Марія Басараб, Анна Путас, Анна Липа.

Усім тим, щирим Українкам, що не жалували труду та пішли по хатах з щедрівкою, щоб призбирати кілька долярів на таку важну потребу в краю, складаємо щиру подяку. Також щира українська подяка всім жертводавцям, що радо приймали щедрівниць та не жалували більшої чи меншої жертви на Рідний Край.

Союз Українок ч. 19.
в Бейон, Н. Дж.

ПОВОРОТ ТАРЗАНА. (40)

Цілий день Тарзан нудився в темній кімнатці, чекаючи або визволення, або смерти. Часами чекання здавалося йому безнадійним. Так само безнадійно чекали собі порятунку Джейні та її два товариші по нещастю. Ті два мужчини збудували курінь з віток дерев та з листя. Вони діставали на їдження овочі, а часами їм щастило вбити якусь малу дичину, яку вони смакуючи їли всі троє.

—o—

Ріжні звірі джунґлів, котрі в ночі наближалися до людей, робили ночі страшними й неспокійними. Джейні в такі безсонні ночі часто думала про її попередні пригоди в джунґлях й думала про Тарзана. Скоро вона вже навіть перестала боятися звірів, що нишпорили навколо їх куріня, але все більше набиралася якогось страху перед Тураном.

—o—

Лише всього пять миль на північ від них на березі моря мешкали інші, потерпівші катастрофу на яхті. Їх було вісімнацять. Вони вратувалися на трох човнах, від яких відбився човен з Джейні, Клейтоном і Тураном. Обидві ґрупи не знали одна про другу нічого й уважали іншу ґрупу загинувшою. Ці вісімнацять жили в трох хижах, колись збудованих Тарзаном. Два місяці час тягнувся дуже повільно. Усі троє з ґрупи Джейні безнадійно чекали порятунку.

Джейні довгими годинами сиділа на березі, все вдивляючися в море, чи не побачить там диму з пароплава, або вітрил від корабля. Та всі надії пропадали марно. Одного дня вона замислена сиділа на березі моря, під розкішним кущем. Не счулася, як чиясь дужа рука схопила її, а друга рука скоро затулила їй рот так міцно, що вона лише встигла коротко крикнути. Та звук її голосу зник у гущавині джунґлів. Ніхто не чув її.

ВКАЗІВКИ

для купуючих вудженину і мясні вироби.

Продаю масарські вироби, зроблені з МЯСА доброї якости в чистім льокали, по тій самій ціні, що в першій-ліпшій бучерни-ґросерни чи делікатесен сторі і порівнавши їх правдиву вартість, ті вироби є справді не тільки так само тані як вироби таної підлої якости, але навіть танші, а се тому, що в таних виробах не знайдете такої скількости мяса, лише — муку, воду, фляки, обрізки і фарбу. А що се є фактом, сього не заперечить ніякий справедливий масарський фабрикант. Публика не все вірить в правду. Забирає се довший час, нім вона о тім переконається і повірить, що се не є тільки моїм пустим оголошеннем, а справдішним фактом. Це доказане, що купуючий навіть не вірить в ріжнородність якости споживчих товарів. Не хоче зрозуміти, чи не може, що за даний товар береся більше або менше. Мясо є тільки мясом, а чи воно лихе, чи добре, це звичайно його не дуже непокоїть, забуваючи, що за свої гроші сам собі шкодить.

Длятого кождий купуючий повинен уважати на це — ЩО і ДЕ КУПУЄ. Всюди повинен уважати на якість товару, повинен винайти причину, чому товар таний а особливо товарів масарських, котрі робиться ріжними способами. Купуючий признає мені рацію, що приміром — КОВБАСА краяна зроблена з чистого мяса мусить коштувати о 50 процент більше від ціни сирого мяса не мож дістати фунта ковбаси, не враховуючи тут додатків і праці. Як намацальний доказ, раджу кождій господині зважити сире мясо а пізніше зважити варене.

Наколи я оголошуюся в часописях, то роблю се не тому, щоби дурити читачів фальшивими обіцянками; поручаюся на услуги після моїх засад, як доставця добрих виробів споживчих, а цим бажаю задоволити моїх покупців. Коли оголошую, що маю товар добрий то це значить, що він є добрий і в ціні не дорощий від других. Дальше оголошую, що склеп і масарня безуслівно є найбільше санітарні в Ню Йорку і околиці. Вкінци оголошенне не робить товару ліпшим, але рішучо товар мусить бути добрий.

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА!

Хто хоче мати добру шинку і ковбаси, або інші масарські вироби, буде ласкав з довірям удатися до мого закладу а я певний, що вдоволю кождого.

ПРИЙМАЮ ЗАМОВЛЕННЯ НА СВЯТА А ДОСТАВЛЯЮ ДО ДОМІВ В ОКОЛИЦІ МОГО ЗАКЛАДУ.

На складі маю стало:

МЯСО свіже, сире, РІЖНОГО РОДА ТАКОЖ МАРИНОВАНЕ **і ДРІБ**

КОВБАСИ ріжного рода: готові і свіжі сирі, краяні сікані і сарделеві, щоденно свіжі.

КИШКИ ПАШТЕТОВІ, КРУПЯНІ, РИЖОВІ, ТАКОЖ З БУЛОК **ВСЕ СВІЖІ**

САЛЬЦЕСОНИ БЕЗУСЛІВНО (не на пів з водою). **найліпші.**

ВУДЖЕНИНА РІЖНОГО СОРТА

ЗАЯВЛЯЮ, ЩО
ці вироби не є ніякими „старокраєвими", „канадійськими" чи якими іньшими іменами підшиті. Це є вибори власної масарні, котра є відчинена для інспекції моїх шановних покупців.

УВАГА! Навал замовлень на Великдень минувшого року був так великий, що в послідних днях перед святами мій склеп випродав все що було, ЦЕ ОДИНОКИЙ ДОКАЗ ДОБРОТИ МОЇХ ТОВАРІВ.

За мої товари ручу!

П. СТАСЮК

124 Перша Евня Білия Дім, в бльоку межи 7-ою а 8-ою вулицею **Ню Йорк.**

Telephone: Dry Dock 4-2030

ДО ПОКУПЦІВ МЯСА І ВИРОБІВ МАСАРСЬКИХ

Чи думали Ви коли, ідучи до склепу, де продають вудженину або масарські вироби, над сею справою чи — 1) Є сей склеп відповідний, щоби тут купувати мясо? 2) Що купуєте (якість товару)? 3) Чому тут купуєте, а не де інде? 4) **Чи ціни, які тут платите, є умірковані і відповідні?** Хто прочитає понищу статтю, зрозуміє її ціль і подумавши над нею і над повищими питаннями, сам буде міг відповісти на них. Відповідь буде одна, а се **не таний товар є таний, але добрий товар.** Американські часописи поміщують найбільше гандлевих оголошень, які люди читають з великою увагою, а це тому, що зміст цих оголошень є по більшій части попертий свідоцтвами людей, які сей товар уживають. Читач в першій хвили не завдає собі питання, чи товар оголошуваний є справді таким, якого він потребує, але побачивши еще фотографію поручаючого оголошенне, яка є також оголошенем, іде і купує товар. На жаль в ріжних випадках таке купованне показується не тільки не корисним, але також часто небезпечним, тимбільше, коли тут розходиться о споживчі товари. Ми також читаємо гандлеві оголошення з заінтересованнем так само як і новинки. Крім часописей, оголошення друкується в програмах театральних і забавових, на календарях, розкидках оголошенне, яке би воно не було, має на цили познакомленнє чоловіка з певними предметами чи товарами. Може воно також і легко впровадити в блуд читача. Читаючи щось інтересного, оповідаємо другим. Прочитавши оголошенне про щось такого, показуємо се сусідови, бо якось зачинаємо вірити в доброту захвалюваної річи, хотяй ми еще її самі не бачили. Часописи загально за зміст оголошень не відповідають, лишаючи інтеліґенції читача розслід вірности оголошення. Купуючі сирі мяса або масарські вироби повинні тямити, що купують продукти, які мають принести користь людському орґанізмови. Оголошений товар є таким, як оголошується, так довго, аж чоловік купить його і сам переконається, чи відповідний він для нього до споживання, хотяй зроблений був в незнаній йому масарні і може бути ріжної якости. Вироби масарські можуть бути **добрі, гірші і до нічого не спосібні.** Безуслівно повинні вони бути вироблювані з **мяса чистого, свіжого** (особливо як мясо маринується, мусить воно бути абсолютно свіже) і приготоване після стосло санітарних вимог. Вироби, споряджені в нечистих льокалях, з підлого мороженого мяса і таних обрізків, не тільки, що не мають ніякої споживчої вартости, але в додатку є ще шкідливі орґанізмови всякого живучого сотворення. Так отже якість виробу залежить від його чистоти і мясних складників.

Чи Ви знаєте, що **ковбаси, ковбаски** (франкфуртерс), **кишки, паштети, сальцесони** можуть бути роблені в такий спосіб, що можна їх продавати за пів ціни в порівнанню з добрим товаром? Доведено, що в декотрих масарнях ріжні мясні вироби виробляється не з мяса, а з обрізків мясних і з таких складників, про які купуючому навіть ні не присниться. Не хочу зівсім дорікати загалови в цім інтересі, але вірю, що доброта оголошеного товару якоїнебудь фірми повинна відповідати бодай три чверти правді. Краяні ковбаси і инші вироби масарські продається в ґросернях і делікатесен-сторах, також в малих склепиках, щось в роді бучерні чи „поркстору". В таких склепиках не виробляють всіх виробів, а з обрізків виробляють ковбасу „варшавську" (про яку я ніколи не чував), „краківську", „старокрайську" і Бог-зна які роди, навіть кишки „канадійські". По правді ціла фабрика міститься за „айс-баксою", в місци під всяким зглядом несанітарним. Тому то кождий купуючий повинен переконатися, **де і що купує.** Масарні передовсім повинні бути чисті, а коли масарня є такою, то на дверах не повинно бути напису „Вступ зборонений" або „лише для робітників". Коли? оголошується, що такий а такий склеп є найсанітарніший на сході, то безуслівно не тільки склеп, але і масарня повинні бути чисті.

Чому не збадати, з чого складаються такі вироби, як: ковбаси, кишки, сальцесони і т. п. Це не тяжко! А опісля варта було би довідатися, як можна виробляти мясні вироби за таньшу ціну, чим сире мясо коштує. Фактом є, що вироби масарські, спродавані гуртовно по низькій ціні, є виробом підлої якости. Ті самі вироби продають ґросерники, поркстори і ріжні делікатесен-стори по високій ціні, або краще сказати, по такій ціні, як вони є продавані в перворядних масарських закладах з такою великою ріжницею в якости складників. — Чому?

Кождий купуючий повинен збадати, чому масарські вироби, які він купує, продаються таньше чим сире мясо без костий. Коли чоловік хотів би тільки застановитися над цим, що виріб масарський не може бути продукований таньше, чим ціна сирого мяса, то цілу причину сейчас знайшов би. Візьмім на приклад два вироби масарські: ковбаски (франкфуртерс) і сальцесони. За них платиться від 15 до 40 центів за фунт. При добрій **і справедливій** вазі побачимо, що сі 15-центові ковбаски коштують по правді 40 центів. Чому? Тому, що такі ковбаски не мають в собі мяса більше чим 40 процент (або менше чим половину), а решта це ріжні „додатки з присмаками", картофляна мука і вода. Це саме діється з **сальцесонами.** В декотрих сторах беруть на фунті 5 до 6 центів таньше від доброго сальцесону, а за цих кілька заощаджених центів чоловік дістає „дреґлі" в сальцесоні за 20 центів. Крім цього треба **уважати на ваґу** і рахунок. Буває таке, що, купуючи фунт виробу за 25 ц., платиться о 25% дороще. **Це є таний товар, котрий дорого коштує.** Богато купуючих купує **„вигляд"**, а не якість. Додаванне фарби є заборонене департаментом здоровля, але на се фабриканти масарські не дуже звертають увагу. В масарнях, де додається картофляна мука, повинна бути вивіска, вказуюча купуючим на сей факт, але де хто таку вивіску видів. Не хочеться вірити, хотяй се правда, що в многих випадках купуючий не дістає навіть 50 процент якости оголошеного виробу. Кождий купуючий повинен за свої гроші дістати повну вартість товару, а коли **цього не зробить купець,** то пізнаннеся на доброті товару **залежить від купуючого.** Пощож платити за підлий товар, який зроблений з охлапів, бараболяної муки, **води і фарби, як за сю саму ціну дістанете в порядним склепі виріб добрий і сумлінний.**

Не вірите? Переконайтеся о тім самі!

(Огол.)

П. СТАСЮК, 124 Перша Евня, Ню Йорк.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФРЕКВИЛ, ПА.

На визвольну боротьбу.

Старанням збіркового комітету в Фреквил зібрано на визвольну боротьбу $85.73, які відіслано до Рідного Краю через Обєднання.

Жертви зложили: Українсько-Американський Горожанський Клюб $10; Бр. св. П. і П. від. 242 У. Н. Союза, $10; Сестрицтво Успенія Пресвятої Богородиці, від. 382 У. Н. Союза, $5; Бр. св. Арк. Михаїла, від. Соединенія, $2.50. Підчас панахиди в укр. гр.-кат. церкві зібрано $4.38. На хрестинах у нашого громадянина Ів. Крибы гості жертвували $5.25. На хрестинах у громадянина Івана Костишака $1.60.

На руки збіркового комітету, що ходив по хатах, у складі В. Заґибайла, Ів. Криба, Ів. Гужвого, зложили по $2: о. С. Милянич, В Заґибайло, Т. Гришко (мол.), В. Сидор, Д. Чабан, О. Скібяк, І. Мацей; по $1: Н. Папа, І. Кіц, С. Данильчук, М. Гришко, Н. Гриндьо, І. Головатий, Д. Кроляк, В. Каламон, Н. Угрин, О. Шпак, А. Ґіба, Г. Ільків, Д. Дуцилович, Т. Дупівка, Т. Тренич, Т. Мазур, Ю. Фанко, Т. Головатий, Я. Сахар, П. Хорват (мол.), В. Ващишин, М. Камак, А. Гриндьо (мол.), І. Гужвий, М. Когутик, М. Пука, А. Пука, І. Криба; по 75 ц.: І. Костишак; по 50 ц.: П. Гарбіст, С. Кроляк, А. Гриндьо (стар.), Марія Медвідь, М. Юрківський, О. Сушко, Ю. Брянка, Н. Н.; М. Ладика (стар.) 25 центів.

Василь Заґибайло, предс.
Іван Криба, кас.
Іван Гужвий, секр.

БОФАЛО, Н. И.

Збірка на потерпівших.

На забаві підчас хрестин у п. п. Якова й Ґені Процишиних, на поклик Івана Шевця присутні зложили 8 долярів на потерпівших від [illegible] побоїв. Жертвували по 1 [illegible]: С. Надяк, І. Швець, Я. Процишин, Ол. Ковальчук, Д. Лупікус, В. Вранеч; по 50 цнт. [illegible] Процишин, М. Борисюк, Д. Березюк; по 25 цнт. І. Процишин, В. Лупікус. Всім жертвуючим складаю щиру [illegible]. Гроші вислано до краю [illegible] Обєднанне.

Іван Швець.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ